

STORA
HAMMARS
GAMLA
KYRKA

STORA HAMMARS GAMLA KYRKA

FALSTERBONÄSETS ÄLDSTA

De äldsta delarna av Stora Hammars gamla kyrka tros ha uppförts omkring 1150. Innan kyrkan byggdes låg här en stavkyrka vars historia är okänd. Lejonbilder på kyrkans östra gavel samt palmettornament på dopfunten leder tankarna till Mårten stensmätare eller hans elever som byggmästare. Frisen som löper under yttertakets visar den äldre delen av kyrkan. På 1400-talet byggdes kyrkan till mot öster.

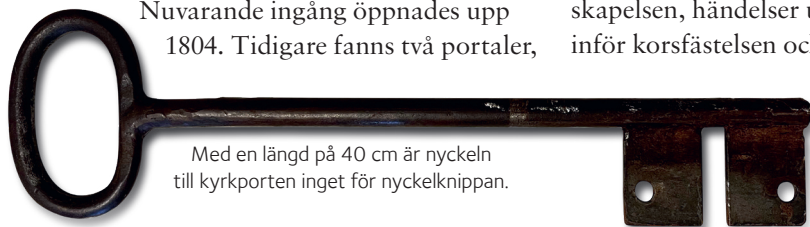
Nuvarande ingång öppnades upp 1804. Tidigare fanns två portaler,

en från söder för män och en från norr för kvinnor. Den järnskodda porten är från medeltiden. På båda sidor om ingången finns två fundament, som man tidigare trott var vigvattenstenar. De har samma grundform som foten till kyrkans dopfunt. Därför tror man att dessa har utgjort fundament till de valv, som tidigare har funnits i kyrkan.

I den äldsta delen av långhuset finns takmålningar bevarade. De föreställer skapelsen, händelser ur Kristi lidande inför korsfästelsen och hans uppståndelse. Målningarna var tidigare överkalkade, men blev framtagna omkring 1965.

Med en längd på 40 cm är nyckeln till kyrkporten inget för nyckelknippan.

I predikstolens tak finns en snidad duva, vilket är särskilt vanligt i äldre svenska kyrkor. Den hänger svävande för att symbolisera den Helige Andes nedstigande, vilket förknippas med inspiration och gudomliga ord när prästen predikar.

Mårten gjorde mig

Den medeltida dopfunten med baldakin är unik. Den har en numera svårsläslig runskrift som säger: "Marten mik giarpe – Mårten gjorde mig". Baldakinens målningar som skildrar Jesus dop är gjorda av Claes Gertzon 1698.

Altaret och predikstolen är från 1755. Mästaren till dem är Johan Ullberg. Han var först gästgivare i Hurva, innan han helt ägnade sig åt kyrkosniderier i tidens barockstil. Altaruppsatsens motiv är den heliga nattvarden.

Bänkinredningen är från 1600-talet med en prästbänk från 1628 längst fram. I koret mot östväggen finns en brudbänk som användes när man frade brudmässa. Bänken till vänster var klockarens bänk. Därifrån leddes sången innan orgeln fanns. Kyrkbänkarna är mycket smala och inte så

bekväma, men på så sätt fick man plats med fler personer i kyrkan.

Målningar på läktaren

Orgelläktaren pryds av en bildserie från 1698, även denna gjord av Claes Gertzon. Den föreställer Jesus och hans apostlar.

På målningarna finns angivet varje lärjunges verksamhetsfält och det sätt på vilket han dog. Orgeln byggdes av Carl Grönvall från Hyby 1825-1826. Så småningom blev den utsliten och församlingen ville införskaffa en ny. Riksantikvariet

Den unika baldakinen från 1698.

ansåg att man i stället borde bevara och restaurera den gamla orgeln och så blev det. Orgelbyggare Anders Persson från Viken fick uppdraget att reparera den gamla unika orgeln, vars pipor var lika tillknäpplade som träet var maskätet. Orgeln återinvigdes 1967.

Jesus apostlar pryder
orgelläktarens sarg.
Bildserien gjordes 1698
av Claes Gertzon.

Till vänster: Tornrummet från runt 1200 har vackra kryssvalv i tegel.

Ovan: Valvkonslerna är tidstypiska med långa skaft.

Själva kapitälerna är utformade som människohuvud, bland annat detta som föreställer en kung med krona.

En räddande ängel

När Stora Hammars nya kyrka invigdes 1902 förvandlades den gamla kyrkan till en ödekyrka. Klockorna i tornet togs ned för att placeras i den nya kyrkan. Församlingen fick tillstånd att riva den gamla kyrkan men byggmästare Pettersson i Svedala, som byggt den nya kyrkan och samtidigt fått uppdraget att riva den gamla, fann murarna alltför bastanta och sade: "Låt den stå till den faller".

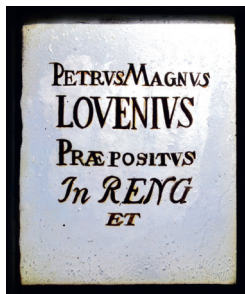
Så förföll kyrkan alltmer i närmare 25 år. Det regnade in genom taket, som var ett papptak. Det gamla koppartaket hade sålts under första världskriget. Då kom en räddande ängel, fil dr Johan af Klercker, som var riksantikvarets ombud. Ett skäl till hans insats var att han ansåg att kyrkan var en slumrande klenod. Ett annat skäl var att han genom sin mor härstammade från den välkända släkten Lovén. Prästfolket i Räng tillhörde under flera generationer släkten Lovén, som gjorde stora insatser även för Stora Hammars kyrka. Altaret

och predikstolen, som tillkom 1755, bär Pehr Lovéns namn.

Johan af Klercker startade en insamling bland släktens medlemmar. 11 200 kronor överlämnades 1925 och användes framförallt till ett nytt tak och nya fönster. Släkten fick i samband med detta tillstånd att förse en del av fönstren med

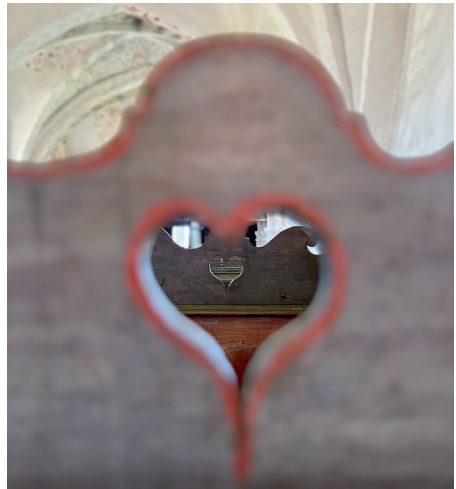
initialer och symboler för avlidna Lovénare. År 1929 återinvigdes kyrkan. Stora Hammars gamla kyrka blev därefter släkten Lovéns minneskyrka. Vid sidan av altaret finns nedgången till släktens kolumbarium med plats för 60 urnor. Johan af

Klercker ligger begravd med sin maka på kyrkogården. Graven är försedd med hans byst.

Sommarkyrka

Efter återinvigningen, och inte minst på senare tid, har församlingen fortsatt med restaureringen av kyrkan. Medeltidskyrkan är numera välbesökt – framför allt på sommaren. Den är mycket uppskattad som dop- och vigselkyrka.

KYRKORNA I NÄSETS PASTORAT

Höllvikens församling

Stora Hammars kyrka

Håslövs kyrka

Skanörs kyrka

Stora Hammars gamla kyrka

Rängs kyrka

Falsterbo kyrka

Svenska kyrkan | Näsets pastorat

[SVENSKAKYRKAN.SE/NASETS-PASTORAT](https://svenskakyrkan.se/naSETS-pASTORAT)